

just ara, amb les articulades d'alumini - per poder arribar a una alçada com aquella.

Sobre la possibilitat que s'hi arribés per mitjà d'un tronc, cal tenir en compte que per poder recolzar-lo en una paret balmada com aquella, com a mínim aquest havia de tenir uns dotze metres. Costa imaginar un enginy de dos troncs empalmats. Aquests, tot i així, haurien de tenir una alçada considerable, i cal recordar que a la lleixa i el seu entorn, solament hi ha alzines, roures i algun teix. (cal recordar com són de curts i torts els troncs centrals d'aquests arbres.)

Tot i acceptant que hagués pogut ser d'alguna d'aquestes dues maneres, continua essent inexplicable com s'ho va fer aquell home per aguantar-se dalt d'un d'aquells complicats arrels, tenint una mà lliure per aguantar la grossa estaca i, l'altra, per picarla amb una maça.

Resta només pensar que: o va ser l'obra d'un geni capaç de construir un bastiment avui inimaginable o va ser l'acció d'un eixelebrat que, endut per la seva irracionalitat, va anar més enllà de tot sentit comú.

E.- Quina va ser la finalitat d'aquelles estakes és l'altre gran enigma. Què contenia o què s'imaginaren que contenia aquella petita cavitat que, per arribar-hi, es fes un treball tan complicat i arriscat?

Totes les persones consultades que, anys enrere, feren de pastors o boscaters van expressar de manera manifesta que ningú faria allò ni es jugaria la vida d'aquella manera per anar a agafar cap mena de niu.

Els que eren apicultors - un d'ells va venir fins el lloc - van manifestar que allà, en aquella cavitat, no té sentit que s'hagués fet mai cap buc d'abelles ni molt menys fer tot allò per agafar-ne un.

Només recercant una credulitat exagerada en les fantasies populars, un hi troba algun argument per fer-hi conjectures i concedir-hi alguna probabilitat.

De tot el que he pogut saber i m'han explicat, pel que fa a les narracions o els records populars de les gents del Collsacabra, en descriuré quatre que, tot i extravagants, bé podrien venir al cas; per passió o per egoisme. Després que cadascú en tregui les seves pròpies conclusions.

Conten que en el cingle de l'Avenc hi havia una petita cova i que a dintre hi havia un tresor. Era molt difícil entrar-hi, però un home, gràcies a la sabiduria del llibre de les Set Sivelles, va aconseguir-ho. Diuen que amb els diners que va trobar va posar una Fonda a Vic.

Conta la tradició que, després de ser esquarterat el cos d'en Serrallonga a Barcelona i ser exposat el seu cap en una gàbia amb l'intent de servir d'escarment al poble, dies després, aquell fou sostret pels seus partidaris i dut a les Guilleries. Diu també el record popular que aquell crani fou depositat en una petita gruta dels cingles de Tavertet, bastió natural d'aquella terra que va ser refugi de Serrallonga i el seu bàndol.

Aquí es curiós de recordar, que Baltasar, el fill petit d'en Serrallonga i continuador de la família, contragué matrimoni amb Susanna, la filla del mas de Surroca (masia aquesta situada ben bé a sota de la lleixa que pren el seu nom i on hi ha les estakes i la petita cavitat.)

Conten que en una cova molt petita dels cingles, durant molts anys, s'hi va veure penjada una olla d'aram. Ningú va poder saber mai què contenia, però un dia, no se sap com, l'olla ja no hi era. Diuen que mai es va saber qui la va treure ni què contenia.

Conten que un pagès de Surroca fa anys va caure als cingles. Diuen que només anava acompanyat de la seva dona i que mai es va saber exactament on va caure i què hi cercaven. Encara avui algú recorda que al santuari de Mondois hi havia un quadre -un ex-vot- d'un home que va caure dels cingles i es va salvar de miracle.

Això, tot i que en extracte, és tot el que he pogut saber sobre les enigmàtiques estakes. Pot ser que en lloc d'haver "trobat una explicació versemblant" com demanava en Quirze Parés en el seu llibre, hagi afegit més misteri encara. Ara, el lector -si vol- pot fer també les seves conjectures i donar-hi també la seva opinió; no cal dir que seran benvingudes.

Carles Olivella i Viquer